
GLEMMER DU

TÅRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

JANUAR/FEBRUAR 2013

FASTELAVN PÅ AMAGER

NUMMER 1 / 2013

FORSIDE:

Fastelavnsruten på cykel i Tømmerup med Cornelius Olesen i midten, barnebarn til Cornelius Corneliusen fra Fædres Gave på Tømmerupvej 108. Jan Cornelius deltog i alle årene fra 1959 til 1966. Foto: Søndagen efter fastelavn 1959.

KILDER:

Alle fotografier er indgået i Stads- og Lokalarkivet.

Fotografierne må ikke bruges i andre sammenhænge uden Stads- og Lokalarkivet tilladelse.

© Stads- og Lokalarkivet 2013

HVIS DU VIL LÆSE MERE:

En tømmerupdreng fortæller del 2. Glemmer Du nr. 1, 2011.

Fastelavn. Glemmer Du nr. 2, 2002.

Fastelavnen. Glemmer Du nr. 2, 1997.

Glemmer Du nr. 2, 1994.

Koed, Erik Westergaard: Danske Egnsrætter. L&R 1974.

Troels-Lund, Troels: Dagligt Liv i Norden i det sekstende århundrede. Bd. VII. Udgivet første gang mellem 1879 og 1901. 4. udgave, 1914.

Kastrup Grundejerforening 1907 - 21. juni - 1957. En hilsen fra Kastrup Grundejerforening. Lokalsamlingen - ikke til udlån. (33.956) (Side 29).

ISSN 1397-5412

Tidsskriftet *Glemmer Du* er udgivet af:

©Tårnby Kommunebiblioteker, Stads- og Lokalarkivet.

Skrevet og redigeret af: Lone Palm Larsen

Layout: Anne Petersen

FASTELAVN PÅ AMAGER

For mange på Amager er fastelavn fuldt ud på højde med juletraditionerne. Lang tid inden februar måned oprinder, står alting i fastelavnstidens tegn. Der er mange forberedelser inden, f.eks. skal seletøjet gennemgås, besten skal rides til, tøjet ordnes, vaskes og stives, maden tilberedes og meget mere.

Vi tager på besøg til fastelavn i Tømmerup, hvor vi blandt andet er inviteret til fastelavn på Fædres Gave i år 1967. Fastelavn med tøndeslagning til best har en lang historie og har sin oprindelse med de hollandske indvandrere, som kom til Amager helt tilbage til 1520'erne. Skikke har udviklet sig gennem tiden, nyt er kommet til og andet er forsvundet, men er i forskellig form bevaret på hele Amager.

Fastelavn i Ullerup med ryttere, fanebærere og musikvogn.

Foto: Postkort fra 1908

FASTELAVNENS GAMLE RØDDER

Troels-Lund beskrev i *Dagligt Liv i Norden*, der udkom første gang 1879-1901, de hollandske indvandreres særstilling på

Amager og deres ry for ejendommelige fastelavnsløjer, som han kaldte det.

”Blandt disse hørte først og fremmest at ”slaa Katten af Tønden”. Det er vanskeligt

at afgøre, hvorvidt dette var en hel ny Skik, som Hollænderne havde indført i Norden. Herimod kunde tale en Udgiftspost som denne iblandt Dronning Christines Udlæg i Odense 1508: ”1 Skilling for en Knippel til en Pebling at drage i Fastelavn med”. Vist er det i hvert Fald, at Amagerne Maade at udføre denne Idræt paa snart blev berømt og senere toneangivende for det øvrige Land. Oprindeligt udførtes den til Hest og med Spydstager ligesom ringridt og Stikken til Straamanden. Forskellen laa ene i, at det her var en lille Tønde, der var ophængt, hvis nederste Bund det gjaldt om at ramme og indstøde med Stagen, i hvilket Fald de inde-spærrede Katte fór ud.”

Troels-Lund fortsatte sin beretning:

”I sidste Halvdel af det 19de Aarhundrede er som bekendt denne barbariske Behandling af Katte ophørt, og Maaden at ”slaa Katten af Tønden” paa derfor ogsaa ændret i Forhold hertil, idet nu ikke længere Ituslagning af Tøndens underste, men af dens øverste Bund giver Titel af ”Kattekonge”.”

Den danske fastelavnstradition hang uløseligt sammen med at løbe fastelavn, hvilket vil sige at lave løjer, at gøre nar og slå gækken løs – samt først og fremmest at optræde i forklædning. For Amagerbønderne med hollandske rødder var det vigtigt med påklædningen, men det var ikke udklædning. Derimod var det de nordhollandske folkedragter, der blev taget på. For rytterne blev beklædningen dog ændret, og måske til det lidt mere behagelige, nemlig til høj hat, hvid skjorte, vest og bukser. På et af arkivets billeder fra Ullerup i 1908 ses det ændrede tøj. Allerede på maleren C. W. Eckersbergs akvarel fra 1807 – kaldet Fastelavnsløjer – ses rytterne også med høje hatte.

Formentlig er de største ændringer af traditionen og af påklædningen sket i forbindelse med, at der ikke længere blev brugt spyd og levende dyr i tøndene.

LOVE

for Foreningen ”Enigheden” af Tømmerup, trykt i 1911.

§ 1 Foreningens Formaal er, ved et billigt Kontingent at skaffe Medlemmerne med Damer Adspredelse og ved et eventuelt Overskud at hjælpe Ubemidlede, som ved Sygdom eller Modgang ere komne tilbage, eller fattige Konfirmander.

Love for Fastelavnsklubben ”Enigheden” i Tømmerup af 1. september 2007

§ 1 Foreningens formål er fastelavnsridning og anden amatøridræt, samt kulturel virke for at fremme det folkelige foreningsarbejde.

ORGANISERINGEN AF FASTELAVNSRIDNING

I Tømmerup arrangeres fastelavnsridningen gennem foreningen Fastelavnsklubben ”Enigheden”. Foreningen blev stiftet den 8. november 1955. Det var en sammenslutning af to gamle foreninger i Tømmerup – henholdsvis Foreningen ”Enigheden” og

Fastelavnsklubben. Foreningen ”Enigheden” blev stiftet allerede den 24. marts 1892. Selvfølgelig krævedes det, at man var medlem af foreningen for at deltage i fastelavnsridningen i Tømmerup.

I Tømmerup blev der redet om mandagen – ligesom i Maglebylille og Store Magleby. I Ullerup blev der redet om onsdagen efter fastelavnsmandag. Søndag efter fastelavnsmandag blev der i Tømmerup slået katten af tønden på cykel for drengene mellem 6 og 16 år. En tradition der har fået drengene på cyklen siden 1952.

OPTAKTEN TIL FASTELAVN

Et fastelavnsoptog skal mindst bestå af tolv ryttere, vogn til musikken og to flagmænd. Alt dette skal planlægges. Rytterne skal være særdeles habile. Det er ret anstrengende at ride en hel dag og slå til tønden bagefter – oven i købet efter adskillige glas med punch. Derefter kommer så det praktiske arbejde med at blive klar til fastelavn. Derudover skal tøndedronningen udvælges.

Dannebrog vajer. Fastelavnsryttere rider på Tømmerupvej ved Skelbo.
Foto: Fastelavnsmandag 1962

Det må ikke være den samme pige mere end én gang. Der skal være styr på traditionen. Det koster en del at være rytter i fastelavnsoptoget. Først og fremmest er det dyrt at holde en hest, selvom hesten selvfølgelig kan lånes. Derudover skal der bekostes seletøj – også kaldet snogetøj eller snekketøj – fremstillet af en karetmager. Det er inspireret af Gardehusarregimentet, der til officererne fik seletøjet i 1789. Der er stor prestige i et flot seletøj, så rytterne prøvede især før i tiden på at overgå hinanden. Det består af omtrent 800 snekker eller konkylier og det

er udformet i flotte mønstre. Det er ment som en slags beskyttelse af hesten, men har nok kun skærmet lidt mod slag og stød.

Der er et stort pudsearbejde, førend seletøjet er klart til brug. Arbejdet kan godt tage tre til fire timer pr. hest. Derudover skal vognen, musikken kører i, også klargøres. Til vognens to heste og vognen kan der godt afsættes otte til ti timers pudsearbejde.

Foruden er tøjet og den høje hat bekostelige. Og bliver man tøndekonge og skal give den første omgang ved ballet, er det også dyrt.

Punch-ruten skal planlægges. Der bliver først og fremmest skelet til om gården vil have besøg af optøget, og om de er interesseret i traditionen. Men de inviterede skal også have de fornødne ressourcer for at deltage. At invitere på punch har i tidligere tider været en økonomisk udgift. Det har krævet et stort kendskab til naboerne at vide, om der har været sygdom eller andre forhold der gjorde, at familien måske ikke skulle spørges det år. Traditionen har derfor helt sikkert været med til at give sammenhold i lokalsamfundet. Foruden gårde, har huse, gartnerier og nedlagte landbrug også kunnet få besøg af rytterne.

Andre forberedelser er udsmykningen af tønden. Der bliver malet flotte mønstre med guld- og sølvmaling på en baggrund med rød midte og et koboltblåt bånd foroven og et forneden. Farverne fra det hollandske flag indgår altså stadigvæk i decorationen af tønden. Ophængningen af tønden er mellem to master. Ved siden af tønden hænger to grankranse, hvoraf tøndekongen bliver æret med den ene,

når han har vundet titlen. Det hele hænger flot på en granguirlande.

BESØG PÅ EN AMAGERGÅRD

En invitation til at overvære det traditionsbestemte fastelavnsridt var og er en stor ære. Fætre, kusiner og andre familiemedlemmer blev inviteret til gården, men også forretningsforbindelser kunne nyde denne gunst. Hver gård på ruten bestemte, hvem der blev inviteret med til festligheden på deres gårdsplads. Folk udefra, som ikke boede i lokalsamfundet, kunne føle de avancerede ved at blive indviet i fastelavnstraditionen.

For dem der ønskede besøg af fastelavnsoptøget, var der forberedelser med at åbne portene til gårdspladsen samt at hejse Dannebrog. Det var en festdag. Rytterne kunne således på lang afstand se næste i rækken, der skulle give punch. Foruden punchen havde husmoderen travlt med maden. De inviterede blev både til frokost og punch – og måske endda til aftensmad. Så for husstanden på punch-ruten

Punchen nydes af de særligt inviterede gæster på Fædres Gave. Bagerst med cigar ses Cornelius Corneliussen og til højre herfor fra Tårnby Apotek, Apoteker Olaf Strøh Andersen med hustru. Foto: Fastelavn 1962

var det tillige en travl og festlig dag. I hjem med hollandske traditioner kunne menuen stå på posegrød, skinke og stuvet grønlangkål. I Cornelius Corneliussens barndomshjem, Gården på Amager Landevej 127, var posegrøden med megen safran og store dessertrosiner. Posegrøden tager 3-4 timer at lave, det tager tid at koge grynene møre. Kun enkelte gange er posegrød blevet serveret på gården Fædres Gave.

RYTTERNE FORBEREDER SIG OM MORGENEN

Rytterne og deres hjælpere står tidligt op for at ordne og pynte hesten. Halen skal flettes i et flot mønster og udsmykkes med farvede bånd, ligesom manken også flettes og pyntes med kunstige blomster. Derefter skal sadel og seletøj på hesten. Flagmændene skal desuden have en fanesko monteret på stighøjlen. Også rytteren skal nettes og have en helt særlig beklædning

på. Nu om dage består den af sorte bukser og sorte ridestøvler, en smuk broderet vest, en hvid skjorte med knækflip og prikken over i'et er den høje hat. Den høje hat er pyntet med et broderet bånd. Før i tiden var det broderet af rytterens hustru eller var gået i

arv i familien. På svedbåndet indvendigt i hatten kunne ejerens initialer i sølv være syet fast. Dermed kan hatten kendes igen, hvis hatten flyver af under turen, eller når rytterne lægger deres hat for at danse til ballet om aftenen.

POSEGRØD OG PUNCH

I familier med hollandsk afstamning spises stadigvæk den traditionelle posegrød først og derefter skinke med stuvet grønkål. Posegrøden koges i en lærredspose med en røget skinke, så grøden får en røget, saltet smag. Grøden er lavet af hele byggryn – også kaldet perlegryn – med rosiner og en sød krydderiblanding af f.eks. kanel, anis, nellike, safran eller vanilje. Der kan også være timian, hakket løg og flæsketern i. Hver familie havde sin version. Retten tager for en skinke på 6 kg $3\frac{1}{2}$ til 4 timer at koge færdig, også fordi hele byggryn er længe om at koge møre. Med gården fuld af gæster var det nødvendigt med en stor portion. Maden skulle forberedes dagen før, hvis den skulle være klar til frokosten. Også punchen var en tradition med familiens egen opskrift. Hovedingredienserne var rom, vand og sukker. Enkelte havde desuden tilsat æggesnaps. Rommen kunne være stærk på 60 % eller mere, så der var stor risiko for at rytterne fik for megen alkohol indenbords. Når det tillige ofte er rigtigt koldt i midten af februar, kunne en så hamper drik godt slå en mand omkuld. I nogle familier blev der hældt rigeligt af vand i, eller købt en rom med en lavere procent. Der kunne også tilsættes mange æg for at spæde drikken op. Inden servering smagte manden ofte på sin hustrus punch og sagde god for den.

Punch-ruten starter med fælles morgenmad – som regel på den samme gård år efter år. Før da har der ikke været tid til at spise. Der skal lægges en god bund, inden der skal drikkes den stærke punch.

OPTOGET I TØMMERUP

Forrest kom flagmændene – to styks. Fælles for alle fanebærerne var, at de skulle kende traditionen og lokalområdet godt. Derefter kom en musikvogn, hvor musikerne blev kørt rundt, mens de akkom-

pagnerede skålene og sangene. Musikerne var professionelle og de spillede også op til bal ved andre lejligheder f.eks. på Strandhotellet eller Badehotellet i Dragør. Musikerne sad på vognen med ansigterne mod hinanden. Kusken, der kørte vognen, skulle være vant til at køre med heste og vogn. Det er ikke en helt let opgave. Særligt ikke når der skulle vendes rundt på en gårdsplads. Rækkefølgen af rytterne var efter alder på rytterne, så de ældste red først. Dog har der været lidt rotation i, hvem der var flagmænd. Farven på hestene

Fastelavnsoptog i Tømmerup på cykel. Drengene gennemfører en tro kopi af mændenes fastelavnsoptog med høj hat, hvid skjorte og broderet vest.
Foto: Fastelavn i Tømmerup fra ca. 1958.

Fædres Gave i vinterklæder. Gården havde dengang to indkørsler, så det var lettere for musikvognen og fastelavnsrytterne at komme ind og ud med hele optøget. Foto: Vinteren 1953-54

skulle helst passe sammen, så det kunne også være en faktor i den endelige placering for en rytter. Der blev ligeledes skelet til hestenes gemyt, de skulle helst være rolige og vant til at ride i fastelavnsoptog. Og om nødvendigt skulle hesten næsten kende vejen selv, hvis rytteren ikke kunne på grund af punch-indtaget.

Inden optøget kom, blev børnene sendt ud for at se om rytterne var på vej. Hele familien ventede i spænding, til der endelig bliver råbt: ”Nu kommer de”. Der var stor spænding omkring begivenheden.

Inde på gårdspladsen stod de inviterede store drenge og unge mænd med forstand på heste klar til at holde rytternes heste, mens besøget varede. Det hændte, at der tilkom rytterens hjælper et glas punch eller to. Der kunne godt være et følge af drenge og unge, der fulgte løbende eller cyklende efter rytterne for at hjælpe med at holde hesten. Senere har pigerne dog sneget sig ind på dette område, da der findes mange piger, der rider og således har god forstand på at holde heste. Hvert besøg tog mellem ti og femten minutter.

Fædres Gave har fået besøg af fastelavnsoptoget med fanebærer Kaj Christensen på den venstre hest og Ejgil Jansen på den højre. Foto: Fastelavn 1962

Også de gårde, hvor rytterne fra optoget boede, blev besøgt. Rytteren steg så af hesten og deltog som vært sammen med sin hustru. Sådan foregår det stort set også i Ullerup og Store Magleby i dag.

FASTELAVNSSKÅL

Når fastelavnsoptoget red rundt var det vigtigt, at fanebærerne kendte gårdmandens navn, så skålen og skål-sangen blev korrekt. Fra en båndoptagelse i 1967 på gården Fædres Gave, foretaget af Cornelius' barnebarn, Jan Cornelius Olesen, kan man høre skålen og

hele begivenheden fra de red ind på gårdspladsens brolægning gennem den ene indkørsel til de red ud af den anden indkørsel på gården. De to indgange har helt sikkert været en fordel i forhold til at tumle med hestene. I øvrigt var det ikke kun gårdmænd, men også gartnere, smede og tømrere, rytterne besøgte. Der blev ikke skelet til, hvad folk bestilte – blot de ville deltage i traditionen.

Først høres hesteskoenes klappen på brostenene. Hestene rides i position, så alle vender mod hoveddøren. Og så stemmer alle i med skålsangen:

*Og skålen skal være Cornelius Corneliussen til ære, hurra!
 Og skålen skal være Cornelius Corneliussen til ære, hurra!
 Og skam for den som ikke,
 Cornelius Corneliussen' skål vil drikke.
 Hurra, hurra den skål var bra – hurra!*

Da naboen fra Skelbo også var til stede, nemlig Cornelius svigersøn og datter, blev der også sunget for dem.

*Og skålen skal være Albert Olesen til ære, hurra!
 Og skålen skal være Albert Olesen til ære, hurra!
 Og skam for den som ikke,
 Albert Olesen skål vil drikke.
 Hurra, hurra den skål var bra – Hurra!*

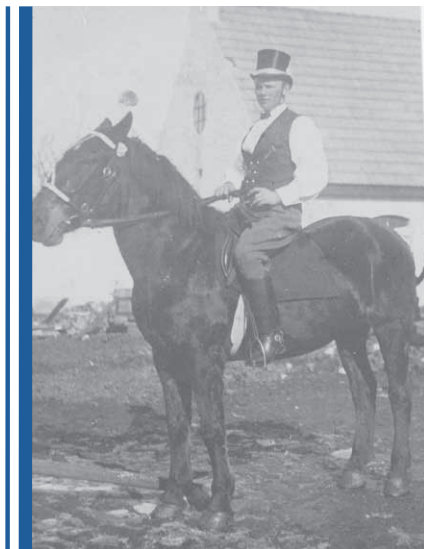
For hustruerne blev der sunget:
*Hans hustru til ære skal skålen og være, hurra!
 Hans hustru til ære skal skålen og være, hurra!
 Og skam for den som ikke,
 hans hustrus skål vil drikke.
 Hurra, hurra den skål var bra – Hurra!*

Derpå kommer den særlige Amager-skål, som en af fanebærerne udbringer for værtsparret:
*Albert Olesen, hans hustru og de unge – de længe leve, Hurra!
 De må og de SKAL leve, Hurra!
 De leve længe og leve godt. Hurra!
 I fryd, glæde og velstand svæve. Hurra!*

Skålen blev rundet af med følgende lille vers, der også blev sunget af rytterne:
*Gid at de længe, længe leve må,
 Og at de mange, mange glæder få.
 De glæder få, de glæder få, de glæder få.*

Og hvis værten kunne synge, sang han som tak for skålen:
*Og jeg for skålen takker.
 Var denne skål ej vakker.
 Og drikker denne med fornøjelse,
 én skål for den som sejler,
 én skål for den som bejler,
 og lykke og held,
 for hver trængende sjæl.*

*Lambo, lambo kammerater lambo,
 ikke en dråbe i glasset mere, kammerater lambo.
 Derfor brødre lad os drikke af.
 Der er mere, hvor det er kommet fra.
 Derfor brødre lad os alle drikke af.
 Der er mere, hvor dette her er kommet fra.*

Cornelius Corneliusen fra gården på Amager Landevej 127 sidder flot på hesten "Stella" under fastelavnsrytternes besøg på Borgbygård.
 Foto: Fastelavn ca. 1930

Det var en lidt farlig affære at ride og slå til tøndens til hest, efter adskillige punch-glas. Så indimellem kom de ridende lettere til skade. Det betød, at Cornelius Corneliusen måtte love sin kone, Neelsigne Oline Cornelia, født Nielsen, at det var sidste gang han red i fastelavnsoptog, da deres barn nummer to var i vente i 1930. Han var da 33 år gammel. Derefter deltog han som vært for rytterne – først på Amager Landevej 127 og senere fra Fædres Gave på Tømmerupvej 108.

Fastelavnsridning fra Maglebylille på besøg i Tårnby. De to flagmænd er fra venstre: gårdejer Jan Olsen fra Gert Bastians Minde og rutebilvognmand Edvard Hansen. Musikvognen køres af jordbruger Einar Hansen. Formentlig er Cornelius Corneliusen med i følget.

Foto: Fastelavn ca. 1926

TØNDESLAGNING TIL HEST

Selv hvis fastelavnsoptoget ikke har nået at være hos samtlige punch-steder, går tøndeslagningen i gang præcis kl. 16. Først rider alle rytterne under tønden, syngende nationalsangen ”Der er et yndigt land”. Derefter bliver flagene sat til siden. Flagmændene er de første til at slå til tønden. Rytterne rider tæt efter hinanden, mens de slår til tønden med en særlig asketræskølle, som er flot bemalet. Ofte er fastelavnskøllen gået i arv, hvis

den da ellers kan holde til de mange slag mod tønden. Det går løs til det sidste bræt er slået ned.

Til tøndeslagning er der mange gæster. Rytterne og punchrutens familier og deres gæster, lokalsamfundets øvrige beboere og fra hele Amager kommer folk, som nyder den særlige Amager-fastelavn.

Er punch-ruten ikke afsluttet og alle ikke besøgt, så fortsætter optoget med at besøge de sidste steder. Rytterne rider hjem, og hestene bliver striglet og fodret. Derefter skal der

Det er ikke mindre farligt at slå til tønden, når man cykler, end når man rider. Pløret, glat eller sjappet føre og kun med én hånd på styret. Cornelius Olesen prøver sit held med tønden.
Foto: Tømmerup 1964

Jan Cornelius Olesen, nu kaldet Cornelius Olesen, fra Skelbo står i midten af billedet. Hans mor, Grete Cornelia Corneliussen, skænker punch uden alkohol til fastelavnsrytterne.
Foto: Søndagen efter fastelavn 1963

spises et solidt måltid mad og måske hviles lidt. Om aftenen er der bal til langt ud på natten.

MANDE- OG KVINDEROLLER

Selve fastelavnsoptoget er mandsdomineret. Kvinder kan og kunne ikke ride med i Tømmerup, Ullerup og Maglebylille samt Store Magleby. Hvorimod Dragør har ændret traditionen og åbnet mulighed for, at kvinder kan ride med.

Opdelingen mellem mænd og kvinders roller i fastelavnen viser, at traditionen har en meget

lang historie. Det traditionelle landboliv har ofte haft strenge skel mellem kønnene og det arbejde, de udførte. I fastelavns-tiden udførte kvinderne især hvervene indenfor, som madlavning, punch-brygning etc., hvor mændene tog sig af det udenfor, som hestene, punchturen og tøndeslagningen.

De hollandske efterkommere har ønsket at værne om fastelavnens tøndeslagning, og den identitet det giver at bære et stykke kultur videre til næste generation.

Modsætningen mellem kønnene i fastelavnen har sikkert

også haft andre funktioner i landbosamfundet. Idet rytterne også har været opdelt i gifte mænd og ugifte mænd – i hvert tilfælde i Store Magleby, således at de red hver deres dag. Smart for dem, der var på ægteskabsudkig. Også fokuseringen på tøndedronningens status som uforlovet, kan sætte tankerne i gang om et egentligt ægteskabsudbud. Især når tøndedronningen skulle udvæl-

Fastelavn i Tømmerup med fanebærerne Jørgen Rasmussen og Dirk Hansen. Dirk Hansen var med til at starte drengenes tøndeslagning på cykel i Tømmerup. I 2002 fik Dirk Hansen et hædersmærke i en guldbemalet cykelkæde i anledning af 50-året for drengenes cyklende tøndeslagning. Foto: Fastelavn ca. 1975

ges, har der været fokus på, hvilke kvinder i lokalsamfundet der kunne indgå ægteskab med. Dette ægteskabsmarked minder om vore dages datingbureauer. Det er en indgang til at ændre sin civilstand.

Traditionen med at tøndekongen og tøndedronningen skal danse brudevalsen er et dansk indslag i den oprindeligt hollandske fastelavnsridning.

Brudevalsen er skrevet af Niels W. Gade i 1854, så denne kutyeme er helt sikkert yngre. At danse brudevals uden at være gift er ret usædvanligt, men til fastelavn har tøndekongen og tøndedronningen danset den i mands minde i den særegne Amager-tradition.

Når det sidste bræt er slået ned fra tønden af en rytter, så bliver han tøndekongen. Tøndedronningen binder et sejrsvand om hans venstre arm. Dette tegn bærer kongen resten af dagen og natten, så alle kan se hvem æren tilfaldt i år. Derpå får tøndekongen et kys af tøndedronningen. Et kys i fuld offentlighed var højest usædvanligt før i tiden. En skål synges til deres ære – i lighed med skålen for værtsparret på punch-ruten.

Dronningen var udvalgt på forhånd og var før i tiden den ældste ugifte og uforlovede kvinde fra lokalsamfundet. Den ære kan kun tilfalde en pige én gang. Derimod kan en rytter godt have været med i mange år uden at blive tøndekonge. Fastelavnstraditionen har som nævnt givet indblik i, hvem der var mulige ægteskabskandidater.

LANDSBYERNE PÅ AMAGER

Der er mange ligheder mellem de forskellige fastelavns-optog på Amager, der er dog også noget, der adskiller dem. Størst lighed er/var der mellem fastelavnsridningen i Maglebylille, Tømmerup, Ullerup og Store Magleby. Sundby og Dragør adskiller sig ved at have kvindelige ryttere med. I Sundby er rytterne heller ikke nødvendigvis fra lokalområdet – i alle tilfælde i nyere tid. I Store Magleby var der tidligere så mange ryttere, at der til tider var én dag for de gifte og én for de ugifte. For at symbolisere forskellene blev brugt guld til de gifte og sølv til de ugifte – både på akset i hattens

bånd og tønden var pyntet efter rytternes civilstand. Nu pyntes tønden med både guld- og sølvmaling. På et tidspunkt var der også fastelavnsridning for karlene, hvis de ellers kunne låne sig til tøj, hest og seletøj.

Derudover er der variationer omkring skålen, der bliver udbragt, hvor Store Magleby har en ekstra linje. Omkring 1950 red to Tømmerup-ryttere med fanerne i højre hånd, men på nyere fotografier fra Tømmerup og Ullerup har rytterne ikke brugt samme hånd, men har haft fanerne på hver sin side.

Da Tømmerup ikke længere kunne stille med 12 ryttere, blev det aflyst og til sidst opgivet. Nu er nogle af rytterne fra Tømmerup med i Ullerups fastelavns-optog. Sidste fastelavnsridning i Tømmerup var i 1982. I Ullerup rides der til fastelavn onsdagen efter fastelavnsmandag. Det har givet de andre lokalsamfund mulighed for at se tøndeslagningen i Ullerup. Efter fastelavnsridningen ophørte i Tømmerup, var der mange, der fastelavnsmandag tog til Store Magleby for at nyde skuet dér.

Den sidste gang, der var traditionel tøndeslagning til hest

Fastelavnsryttere fra Maglebylille på besøg hos A. Hansens Frøhandel på Amager Landevej 101. A. Hansens Frøhandel var nabo til Cornelius Corneliusen, da han boede på Amager Landevej. Foto: Fastelavn ca. 1950

i Maglebylille, var i 1953. Fra Maglebylille red rytterne også til 10-12 gårde udenfor landsbyen bl.a. hos Cornelius Corneliusen, da han boede på Amager Landevej 127. Gården lå, hvor nedkørslen til motorvejen og Øresundsbroen ligger.

UNGE PÅ JERNHEST

Drengene begyndte at slå katten af tønden ligesom de voksne – blot hvor hesten var udskiftet med en cykel. Cyklende slog de tønden ned. Forinden havde de cyklet rundt til nogle af gårdene, hvor de udbragte en skål for værtparret som til gengæld kvitterede med lidt-

slik. Alt var en tro kopi af de voksne mænds fastelavn – dog uden udskænkning af alkohol. Drengene var mellem 6 og 16 år. Fra 16-års alderen kunne drengene meldes ind i Foreningen *Fastelavnsklubben Enigheden*, og dermed kunne drengene overgå til de voksnes aktiviteter som ryttere.

Traditionen blev startet i 1952 i Tømmerup. Det var en række drenge, der fik ideen til en cyklende tøndeslagning. Det var Dirk Hansen og hans fætre Anders, Erik og Poul Søby Hansen samt Arne Jensen, barnebarn af Hans Jørgensen, og Hans Christensen fra gården, der nu bliver kaldet Majgården.

Cornelius Olesen fra Skelbo blev tøndekonge i drengenes tøndeslagning i 1964.
Foto: Tømmerup 1964

Allerede fra det første år foregik alt lige så korrekt som i de voksnes tøndeslagning – bare i mini-udgave. Mindre flag, flagstænger, de to master til at holde tønden osv. Der blev sendt en liste rundt i Tømmerup, hvor de som ville have besøg og give punch, kunne skrive sig på. Der var 30 steder på den første cyklende punch-

rute. Fra det andet år blev cyklerne flot pyntet med flag på styret, og farvet bånd i egerne. Det skete dagene forinden – det kunne godt tage flere dage at pynte sin cykel flot. Om aftenen stod cyklen indenfor, så pynten kunne holde. Arrangementet er afholdt forskellige steder i byen gennem tiden, presset væk på grund af

den øgede biltrafik. Da drengene var fra 6 til 16 år, måtte tøndens hejse op og ned, så den passede til højden på drengen, der skulle slå til tøndens. Det job klarede Kaj Jakobsen fra Lykkebo i en årrække.

Beklædningen blev også efterlignet de voksnes fastelavn - med hvid skjorte og vest med broderi. Der var stor selvjustits mellem børnene, og var en dreng mødt op i brune bukser blev han sendt hjem igen for at få et par sorte på. Drengene var ofte iført en lånt høj hat – godt stoppet med avispapir så den kunne passe til et barne-

hoved. Også hos de unge var der bal efterfølgende – med pølser og sodavand.

Dirk Hansen var 12 år i 1952, da tøndeslagning for drenge på cykel startede. Han var flagmand fra 1952 til 1956, hvorefter han red med i de voksnes tøndeslagning. Senere har han hjulpet til, da hans søn deltog i fastelavnsoptøget på cykel. Dirk Hansen er en gran-nevø til Cornelius Corneliusens kone, Neelsigne Oline Cornelia, født Nielsen. Hun var oprindeligt fra gården Fremtids Håb på Amager Landevej,

Cornelius Olesen fra Skelbo, ses her ved et besøg på Ahrensbergsminde. Med Cornelius Olesen i midten. Foto: Tømmerup 1960

hvor Tårnby Rådhus nu ligger. Traditionen startede i Tømmerup, men blev hurtigt fulgt op i både Ullerup og Store Magleby. I alle tre lokalsamfund er tøndeslagning på cykel fortsat helt til i dag – uden én eneste afflysning og uanset vejret. Viljen til at forny lidt på en gammel tradition har vist sig at give nyt liv til noget helt enestående – en videreførelse af kulturen fra de første hollændere på Amager.

Der er udskænkning af den særlige fastelavns punch på Fædres Gave - et festligt skue med de flotte heste og ryttere.

Foto: Fastelavn ca. 1966.

GLEMMER DU – 20 ÅR

Glemmer Du kan holde 20 års jubilæum.

Til april 2013 er Tårnby Kommunes Lokalhistoriske Tidsskrift udkommet i 20 år. I den anledning vil Stads- og Lokalarkivet gerne præsentere alle tidligere numre af bladet på nettet. Det sker i forbindelse med at Tårnby Kommunebiblioteker har fået en ny hjemmeside. Også arkivets mange andre sider på hjemmesiden vil blive redigeret.

For at citere fra det første blad: ”Vi håber, at interesserede kommer med forslag til indlæg. Man er naturligvis også velkommen til selv at skrive til bladet om lokalhistoriske emner, som spænder lige fra beretninger fra barndommen, skoleliv, arbejdspladser i kommunen til nutidige oplevelser med lokal kolorit.” Et håb som redaktionen stadig deler.

Det allerførste nummer af Glemmer Du

Unge fastelavnsryttere i Tømmerup fortsætter traditionen.
Fra venstre Peter Reiersen, Ole Olsen fra Tømmeruphøj, Cornelius Jansen
fra Strandlyst, Svend Clausen fra Nordrehøj. Foto: Fastelavn ca. 1914

HENVENDELSE & ÅBNINGSTIDER

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til Stads- og lokalarkivet.

VI HAR ÅBENT

Man., tirs., ons., tors.	Kl. 9 - 20
Fre.	Kl. 9 - 17
Lør.	Kl. 9 - 15
Søn. 1. sept. - 30. apr.	Kl. 9 - 15

STADS- OG LOKALARKIVET HAR DESUDEN UDSILLINGER PÅ:

Kastrupgårdsamlingen

“MIDT PÅ AMAGER” & “KASTRUPGLAS”

Tirsdag til søndag 14.00-17.00

Onsdag tillige 14.00-20.00

Plyssen Amager Strandvej 350:

PERMANENTE OG

SKIFTENDE UDSILLINGER

Lørdag og søndag 13.00-16.00

Stads- og lokalarkivet

TÅRNBY KOMMUNEBIBLIOTEKER
Kamillevej 10 Tlf: 32 46 05 00
taarnbybib.dk